

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XXI. Quale fuerit præceptum datum Adæ in Paradiso, & cur impositum
fuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

tione ad opera supernaturalia, & in hoc sensu Vega l. 2. in Trid. c. 11. iustitiam originalem vocat donum naturæ, & quæ ab ipsa in homine fuerunt, & fuissent, naturalia vocat, quod refert, & approbat Bellarm. lib. de Grat. primi homin. cap. 5.

43
Quid abso-
lute dicendū

Nihilominus tamen simpliciter dicendum est, donum iustitiæ originalis etiam quoad eam partem fuisse supernaturale, saltem quoad modum, quia non oriebatur ex principiis naturæ, sed potius reformabat defectus, qui ex principiis naturæ humanæ intrinsecè oriuntur, vt sunt pugna inter carnem, & spiritum, mors, & similes. Deinde quia habitus ad illam partem iustitiæ pertinentes non producebantur modo connaturali, sed alio superiori. Et similiter alij effectus, qui ex peculiari Dei protectione in homine fiebant, modo præternaturali proveniebant. Hæc ergo ratione donum illud simpliciter dicendum est supernaturale. Vnde etiam sequitur fuisse donum gratuitum, quia non proveniebat à natura, aut ex meritis. Erat ergo gratia saltem gratis data, imò etiam secundum extrinsecam relationem, ad auxilia gratiæ gratum facientis pertinuisse dici potest, quia ad vitanda peccata, & salutem consequendam multum iuvabat, & propter hunc finem præcipue datum est. Atq; hanc partem ex Scripturis, Patribus, & Scholasticis, ac rationibus late probat Bellarm. dict. lib. c. 5. & nos in materia de Grat. prolog. 4. c. 5. aliquid de hoc puncto addimus.

44
3. Corol. Cū
tracta do-
ctrina de in-
stitia orig.
coheret sta-
tus humana
natura con-
sideratio
quadruplex.

Tertio intelligitur ex dictis, quomodo cum prædicta doctrina de iustitia originali subsistere possit distinctio plurium statuum humanæ naturæ quam Theologi tradunt. Nam quidam quatuor, alij quinque vel sex etiam numerant. Vnus est status naturæ puræ. Alius est status iustitiæ originalis. Tertius status naturæ lapsæ in peccato iacentis. Quartus est status puræ gratiæ, id est, solius gratiæ sine perfectionibus originalis iustitiæ. Et inter hos satis clara est distinctio. Nam in primo (qui nunquam fuit, sed est possibilis) haberet homo naturam sine habitibus per se, aut per accidens infusus, & sine aliquo dono gratuito, vel supernaturali beneficio: atq; etiam sine peccato. In secundo habuit homo naturam cum tota perfectione originalis iustitiæ, quam explicuimus. In tertio autem habet homo naturam carentem perfectione iustitiæ: ob propriam, seu inherenter culpam, quamvis non habeat naturam carentem omni gratuito beneficio, quale est, esse ordinatam ad finem supernaturalem, & cum sufficientibus auxilijs. In quarto vero statu habet homo naturam sine culpa, saltem mortali, quamvis simpliciter non habeat originalem iustitiam.

45
Coheret i-
tem alia sta-
tus humanæ
natura con-
sideratio.

Possunt autem isti status multiplicari, vel vnū vel plures diuidendo, vel ex mitione plurium alios conficiendo. Sic à multis distinguitur status iustitiæ originalis perficientis hominem intra ordinem, & finem naturalem, ab statu gratiæ, seu statu iustitiæ vt includentis gratiam. Sed hic status licet possibilis fuerit, nunquam tamen fuit. Hoc posterius ex eo sequitur, quod supra probauimus, hominem in gratia fuisse creatum: illud vero prius per se clarum est. Quia licet de facto, & ex ordinatione diuina naturalis iustitia in supernaturali fundata fuerit modo supra dicto, tamen per se, & intrinsecè ab illa non pendet: potuit ergo sine illa conferri. Imo potuisset Deus creare hominem ordinatum tantum ad naturalem finem, & cum tota illa integritate, & rectitudine, quam in ordine naturali iustitia originalis conferebat. Status autem ille non distingueretur ab statu iustitiæ originalis, prout in primo homine fuit, nisi sicut pars à toto, sicut etiam nunc ex alia parte distinguitur status gratiæ ab statu iustitiæ originalis. Vnde consequenter hic status solius gratiæ, & ille status so-

lius iustitiæ quasi naturalis, distinguuntur tanquam duo status partiales à completo, & integro statu iustitiæ originalis.

Quin potius solet vltius distingui status integritatis ab statu iustitiæ originalis etiam prædictis spectato solum in rectitudine naturali, absque statu gratiæ. Quæ distinctio solum fit, quasi diuidendo integram iustitiam naturalem in plures partes. Nam posset Deus condere hominem perfectum intra ordinem naturalem, & sine fomite, vel rebellionem inter carnem, & spiritum, absque alijs peculiaribus privilegijs datis Adæ in primo statu: & ille status sic conceptus vocatur integritatis naturæ qui separabilis est à statu gratiæ, vt ex dictis constat, & præterea distingueretur ab statu originalis iustitiæ, quia non haberet adiuncta privilegia, vel immortalitatis, vel indolentis, aut præseruationis ab omni errore, vel defectu veniali. Quæ diuisiones fieri solent à Theologis præfatione mentis, aut de possibili, ad explicandas vires liberi arbitrij, & necessitatem gratiæ ad operandum bonum in omni statu, & ideo de illis dicemus ex professo, in prologomenis de Gratia, hic enim ad explicandum statum primi hominis necessarii non sunt.

Ad eundem vero modum considerari potest alius status, in quo simul iustitia originalis sine iustitia gratiæ, cum statu peccati coniungatur, nam hic status possibilis est, quia inter illa duo non est formalis repugnantia. Imo aliqui dixerunt de facto hunc statum aliquando fuisse in Eua, & futurum fuisse interdum in posteris Adæ ipso non peccante. Sed illud prius supra improbatum est: de posteriori autem parte in sequentibus videbimus. Et ad hunc modum possent ista membra multiplicari, vt facile ab vnoquoque considerari potest. Sic enim beatissima Virgo habuit quandam peculiarem statum naturæ lapsæ, cōiunctum cum statu gratiæ, & perfectæ innocentie personalis, & cum carentia fomitis, quæ ad naturæ integritatem pertinet, & nihilominus statum iustitiæ originalis non habuit, vt explicauimus in 2. tom. 3. p. d. 4. sect. 6. Atq; hæc omnia intelliguntur de statibus, nam status Patriæ præsentis considerationis non est.

CAPVT XXI.

Quale fuerit præceptum datum Adæ in Paradiso, & cur ei impossibile fuerit.

Hæcenus perfectiones omnes status innocentie, seu originalis iustitiæ, in qua primus homo fuit conditus, explicuimus, nunc de mutatione illius status dicendum sequitur. Contigit autem illa mutatio per præuicationem diuini præcepti, & ideo primum tale præceptum explicandum est, & postea de ipsius transgressionem, & de illius effectu differemus. Quod igitur Deus peculiare præceptum Adæ imposuerit, constat ex illis verbis Genes. 2. Tulit ergo Dominus Deus hominem, & posuit illum in Paradiso, vt operaretur, & custodiret illud præceptumque ei, dicens: Ex omni ligno paradisi comedes, de ligno autem scientiæ boni, & mali ne comedes: in quo ueroque enim die comederis ex eo, morietur. Circa quem textum occurrebat in primis explicandum, an verba illa. Ex omni ligno comede, ad substantiam præcepti pertineant, seu peculiare præceptum indicent. Sed quidquid sit, an illa verba fuerint præcepta, an solum explicantia, tum necessitatem comedendi de vno tantum ligno: de quo puncto in superioribus dictum est, ad præsens nihil refert vno, vel alio modo sentire. Nam lapsus primi hominis non ex ea parte contigit. Substantia ergo illius

illius præcepti in illis verbis posita est, De ligno scientie boni, & mali ne comedas. Reliqua autem verba, quæ sequuntur, in quocunque die, &c. iam non præceptum, sed comminationem poenæ continent. Duo tamen declarant: vnum est præceptum illud fuisse graue, & sub mortali reatu obligans: hoc enim ex grauitate poenæ sufficienter colligitur. Aliud est vnum actum comedendi ad grauem transgressionem illius præcepti sufficientem fuisse. Hoc enim significant illa verba, In quocunque die comedis, &c. Non desuerunt tamen hæretici, qui negauerint, illud fuisse verum præceptum primis hominibus impositum, quia erant iusti, & iusto non ponitur lex, teste Paulo. i. ad Tim. i. Dicebant ergo solum fuisse admonitionem, ne comederent de ligno scientie boni, & mali, quia eius fructus erat humane vitæ noxijs. Hunc errorem refert Bellar. l. 3. de Amisione gratiæ, c. 1. & illum eleganter confutat: adeoque circa illum immorari amplius non oportet, nam ex verbis, & ex comminatione, & effectu, & ex alijs locis Scripturæ euidenter hic error conuincitur. Locus autem ille, Iusto non est lex posita, in tom. de Legibus libro primo, cap. 19. laudat tractatus est.

De hoc præcepto igitur quinque inquiri possunt, quæ ad vim eius directiuam explicandam pertinere videntur: nam de coactiua, seu de comminationibus, & poenis eius postea dicemus. Primum est, quæ fuerit illius præcepti materia. Secundum est, ob quam rationem, seu causam Deus illud præceptum tulerit. Tertium quam graue fuerit præceptum illud. Quartum cui fuerit impositum. Et quintum an peculiare pactum inter Deum, & genus humanum inluserit. Circa primum distinguimus potest duplex materia illius præcepti, remota, scilicet, & proxima. Remotam voco arborem scientie boni, & mali, & fructum eius proximam voco actionem comedendi. Circa materiam remotam occurrebant variæ quæstiones, quas curiose tractant expositores Gen. præsertim Abulen. Genes. 13. q. 14. & sequentibus, & Pereira libr. 3. in Gen. in peculiari disp. de illa arbore. Nobis autem duo supponere sufficiunt, vnum est, arborem illam, veram, propriam, seu materiam fuisse: quod est deinde certum. Primo, quia ex Scriptura aperte colligitur. Nam de illa dicit, sicut de cæteris, fuisse productum de humo, & plantam in paradiso, & fructum eius fuisse bonum ad vescendum, & pulchrum oculis, Gen. 2. & 3. Secundo, quia intellexit Ecclesia communi consensu, & perpetua traditione. Tercio, quia alias non peccassent primi homines verbis, & corporaliter comedendo de fructu cuiusdam arboris: quod est contra fidem, vt infra attingemus, & in materia de peccato originali traditur.

Querunt autem expositores, cuius speciei arbor illa fuerit. Ex antiquis aliqui dixerunt, fuisse ficulneam representatam in illa, quam Dominus maledicendo exsecrauit, & cuius folijs Adam suam nuditatem operuit. Vnde Isidor. Pelusiota libr. 11. Epistol. in 51. In hac, inquit, re arcanus sermo adnexus est: a sensibus sapientibus ad nos grassatus: nempe hanc transgressionem arboris esse, cuius etiam f. lius ad corpus regenerandum: si quis mandatum violauit, visum. &c. Et pro eadem refertur Theodoretus Antioch. a b Anaclasi. Synaxis l. 8. Exaem. in princ. Refertur etiam Athanas. q. 58. ad Antioch. Sed ibi non dicit ficum fuisse arborem in qua peccauit, sed ex qua peccatum tegere voluit. Theod. vero q. 28. in Gen. nimis asseueranter id affirmat. Et sequitur Niceph. l. 1. Hist. ca. 27. Moses Barceph. l. 1. de Paradiso. p. 1. c. 19. alijs opinionibus reiectis, & pro hac refert Philoxenum cum multis alijs, quos non nominat, eandem sequitur Baronius tom. 1. anno Domini 34. Mihi vero valde placet, quod An. Synaxis supra docet, rem

Sanctæ de opere sex dierum.

esse abstrusam, & ab Ecclesiæ cognitione remotam nam quia ad fidem necessaria, vel utilis non erat, Scriptura illam non reuelauit. At quia communiter Patres in Genesi, nihil de specie illius arboris dicunt, & non minus ignotam esse censent, quam arborem vitæ.

Et sane verisimilius videtur non fuisse ficum, tum quia ficus non est tam pulchra visui, vt illa describitur: tum etiam quia non est verisimile assumpsisse primos parietes folia arboris in qua peccarunt: nam potius tantum malum experti ad illa accedere perhorrescerent, vt recte comestant Abul. in c. 13. Gen. q. 164. Tum præterea, quia ex eo quod ex ficu potius, quam ex alia arbore folia, quibus se tegeret, acceperint, ad summum colligi potest fuisse ficum vicinam arbori scientie: quin potius nec hoc colligitur, quia mulier postquam peccauit tulit fructum ad virum, vt comederet: & forte Adam longe distabat ab arbore scientie: non n. suis manibus tulit fructum eius, sicut Eva: sed ex manib. Eux, quod esse potuit sub arbore fici, & longe ab arbore scientie. Imo etiam postquam vterq. peccauit, verisimile est per Paradisum ambulasse, & folia commodiora, & maiora, ac firmitiora legisse, quibus se tegerent, & ideo folia ficus accepisse, quia erant commodiora. Imo addit Iren. l. 3. c. 37. accepisse illa, quia erat asperiora ex affectu penitentia.

Vnde multo improbabilius est, quod alij dixerunt, vt refert Moses Barceph. fructum illum fuisse frumentum, vel vitem. Nam frumentum non est fructus, qui sumptus ex segete statim comedi possit, neq. ita sumptus est delectabilis, neq. est fructus alius arboris, sed herbarum, aut segetis. Vitis etiam non est proprie arbor, neque de vite est vlla verisimilis coniectura. Quod vero quidam dixerunt arborem illam esse malum propter verba Cant. 8. Sub arbore malo excitauit te, fructum illum est etiam, cum quia æquè incertum est, quid ibi nomine mali significetur in specie. Quia etiam nomen illud generale esse potest, & ambiguum. Præterquam quod ibi fortasse metaphorice sumitur, & de ligno crucis, alijsq. modis exponitur. Concludimus ergo rem esse incertam. Mihiq. valde probabilis est, quod sicut arbor vitæ non fuit alicuius speciei illarum arborum, quas homines post lapsum extra Paradisum experti sunt: ita etiam arbor scientie alterius reconditæ speciei ac perfectionis fuit, & maioris pulchritudinis & suauitatis, quam sint isti communes, & vsuales fructus. Nam Scriptura de vtraque arbore cum eadem singularitate loquitur: & hoc modo præceptum ad virtutis, & præsertim obedientie probationem aptius ostenditur.

Secundo supponendum est arborem illam non esse dictam scientie boni, & mali, quia esset in aliquo noxia. Nam, vt Aug. ait l. 8. Gen. ad lit. c. 6. Qui fecerat omnia bona valde in Paradiso, non instituerat aliquid mali: neq. etiam dicta est scientie boni, & mali, quia fructus eius virtutem haberet dandi humani modi scientiam: vel quia Adam prius hanc scientiam non haberet, & comedendo fructum illius arboris illam acquirere posset, vt quidam finxerunt. Quorum error accedere videtur ad promissionem serpentis promittentis, Eris sicut discientes bonum, & malum. Manifestum autem est & Adam prius sciuisse, quid bonum, vel malum sit, & materiam fructum arboris non potuisse illam efficacitatem naturalem habere: dicere verò à Deo esse datam per miraculum, fictitium est. Igitur illius nominis variè redduntur rationes. Greg. Nissen. lib. de officio hominis, c. 20. hæc reddit, quod fructus ille sub specie boni oblatu, mali experientiam induxit. Et huc etiā spectat ratio alia, quod ita dicta fuerit scientia boni, & mali, quia serpens hanc scientiam per illius esum promittit: ita vt nomen sit, quasi per antiphrasim impositum, sicut

S 2 dixit

Imo verisimilius non fuisse ficum.

Malum magis neq. sequetur, aut dixerit.

Neque satis ostenditur fuisse malum.

Probabile est fuisse alterius speciei à communiter notis arboribus.

Propositio circa eandem materiam cur dicitur scientia.

Quorundam responsio f. ciua.

Responso re: sponsio.

dixit Deus, *Eccē Adam sicut vnus ex nobis factus est sciens bonum, & malum.* Ratio vero frequentius recepta est, nomen illud impositū esse ab euentu, quia comedendo de illa arbore experimento cognouit bonum, quod amisit, & malum, in quo incidit, vt ait Chrysost. hom. 16. in Gen. circa fin. Vel per illud nouit peccatum, vt ait Theod. q. 62. in Genes. Vel quia ostensum est inobedientie malum, & quantum fuisset inobedientie bonum, vt ait S. Aug. 14. de Ciuit. c. 17. & l. 8. Gen. ad lit. ca. 6. & 13. & cum eo D. Tho. 1. p. q. 102. a. 1. ad 4. & Opusc. 2. seu in Compendio Theologiæ c. 188. & in 2. dist. 17. Vbi ceteri Theologi. Et sequitur Albin. in q. Gen. Interrog. 52 & Moses Barc. supra. Et in idem fere redit, quod Damasc. 11. ait arborem illam esse sic dictam, quia posita est, vt obedientia, & inobedientia esset periculum: quāuis hoc modo nō proprie ab euentu, sed ex fide denominatione illa sumpta est. Atq; ex his satis constat, quod de proxima materia dicendum sit, fuit enim corporalis actio comedendi, quæ per verba illa prohibita est, ne comedas: sunt enim illa verba ad litteram, & vt sonant intelligenda, vt ex dictis constat: alia vero quæ circa illa desiderari possunt in tertio puncto explicabuntur.

De materia
proxima et
in idem præ-
ceptis.

7 Circa secundum, dum. Quia ratio imponendi præceptum. Quorundā responsio reuocatur ab August.

Circa secundum de ratione huius præcepti visum aliquibus fuit, vel certe videri potuit, prohibitionem illam factam esse homini, quia arbor illa mala erat, vel homini fructus eius noxius esset, & nocius. Quia non est verisimile Deum prohibitionem illam fecisse sine aliqua occasione, vel fundamento ex parte materie, quod non potest aliud excogitari. Hanc vero sententiam merito improbat Aug. l. 8. Gen. ad lit. ca. 6. & 13. Quia vel arbor illa mala cogitatur absolute, & secundum suam substantiam spoliata, vel respectu cogitatur mala homini, quia fructus eius noxius esset eius salutis, & incolumitati, neutrum autē dici potest. Non quidem primum, quia nulla substantia est per se mala, cum malum nihil sit, nisi priuatio boni: neque etiam secundum, quia Deus, qui omnia fecerat valde bona, non est verisimile aliquid noxium, vel nociuum, in Paradiso plantasse.

8 Vera responsio.

Respondendum ergo totam rationem illius præcepti fuisse Dei obedientiam, & diuini præcepti recognitionem. Sic Chrysostom. homilia 14. in Gen. ait: *Hec faciebat (scilicet Deus) quasi Dominus aliquis liberalis domum magnam alicui concedens, vt dominum sibi saluum maneat paruum tantum pecuniam dandam ab illo prescribat.* Et Aug. d. lib. 8. c. 6. *Oportebat autem (inquit) vt homo sub Domino Deo positus alicunde prohiberetur, vt ei promerendi Dominum suum virtus esset ipsa obedientia.* Et infra: *Non esset ergo vnde se homo Dominum habere cogitaret, atq; sentiret, nisi aliquid ei iubere retur.* Et in cap. 13. addit, *vt causam iustitiae huius non diuini requiramus, si hac ipsa magna est utilitas homini, quod Deo feruit, iubendo Deus vtile facit, quicquid iubere voluerit.* Et eandem doctrinam habet l. 2. de Peccat. Merit. & remis. c. 21. & sequitur Rupert. l. 2. in Gen. c. 30. & in 31. addit etiam ad exercitium fidei, spei, & charitatis præceptum illud impositum est. Consentit etiam Gregor. l. 35. Moral. c. 10. alias 13. & D. Thom. opusc. 2. c. 188. cuius verba paulo post referam. Et l. 2. q. 102. a. 1. ad 2. vbi addit, illam prohibitionem habuisse aliquam rationem in ordine ad aliud, in quantum scilicet, per hoc aliquid figurabatur. Non explicat autem D. Thomas, quid figurauerit illa prohibitio, existimo tamen non esse intelligendum de propria significatione alicuius rei future, aut eius figura, sicut erat in præceptis caeremonialibus legis veteris, quia nihil huiusmodi in illo præcepto cogitari, aut cum fundamento affirmari potest. Solum ergo illa prohibitionem indicatum, seu figuratum est, Deum esse Dominum omnium, cuius voluntati parendum est. Et ita etiam exponit rationem huius præcepti Altifiodo-

D. Thom.
expeditur.

rensis l. 2. summa tract. 10. cap. 3. vbi propter hanc causam vocat hoc præceptum disciplina, quia datum est ad probandam obedientiam, & eius valorem indicandum. Idem Abulen. Gen. 2. q. 19.

At vero idem Abul. Gen. 13. q. 207. contrarationem, & verba Augustini duas rationes obijcit. Vna est, quia per omnia alia præcepta naturæ, & gratiæ poterat homo se subditum Deo, & Deum suum periorum, & supremum Dominum cognoscere, imo nō solum ex præceptis, sed etiam ex beneficiis acceptis id posset sufficienter intelligere. Alia ratio est, quia potuisset Deus multa alia præcipere, in quibus non minus obedientia commendaretur, & diuinum dominum ostenderetur. Recte autē ipsemet respondet ad priorem. Illud præceptum nō fuisse quidem simpliciter necessarium, vt homo per subiectionem suam, & dominatum Dei recognosceret, vel vt ei obedientiam præstaret, nam sine dubio, & cognitio illa multis alijs modis haberet, & obedientia in alijs præceptis exerceri poterat: nihilominus tamen conuenientissimum fuit illud præceptum ad peculiarem modum subiectionis, & obedientie restringere, quia in alijs præceptis aliqua ratio mali, vel incommodi præter Dei prohibitionem inuenitur, & ideo, vt ait Augustinus dicto cap. 13. talis prohibitio facta est, quod ex sola transgressione voluntatis Dei mala esset, vt inde ostenderetur inobedientia malitia, quia sola ratione obedientia abstinere bonum fuit, & comedere malum, quod alias seculi prohibitionem malum non esset. Et similiter Diuus Thomas in opusculo dixit, *Eius l. 1. q. 1. non ideo prohibuit, quia secundum se malum esset, sed vt homo saltem in hoc modico aliquid obseruaret talis ratione, quia esset a Deo præceptum.* Vnde prædicti ligni eius factus est malus, quia prohibitus. Ad alteram vero objectionem concedimus, superiori ratione solum probari, fuisse conueniens dari homini in illo statu aliquid peculiare præceptum diuinum, positum: non tamen probari fuisse magis conueniens hoc determinatum præceptum in tali materia, & actione, quam cætera omnia, quæ Deus posset imponere. Nec de his omnibus peculiaribus, vt sic dicam, Dei voluntatibus oportet semper rationem reddere, aut vestigare, quia & sapientia nobis innotescere non potest, & interdum ratio facti est voluntas facientis.

Circa tertium dubium in primis certum est, illud præceptum fuisse graue, & obligans ex genere suo sub reatu peccati mortalis. Hoc certum de fide est, quia de facto fides docet, Adam, & Eua de hoc præceptum illud violando, mortaliter peccasse. Item ex comminatione mortis addita præcepto id aperte comprobatur. Nam si intelligatur de morte animæ, vt voluit Philo, & senserunt Greg. & Eucherius in ipsa comminatione formaliter continetur prædicta mortalis grauitas: si vero intelligatur de morte corporis (vt ad litteram intelligi debet iuxta Paulum, & Concil. Trid.) ex comminatione tam grauis poenæ ita colligitur, præceptum illud obligasse sub graui culpa, & ideo Patres communiter de vtraque morte corporis, & animæ comminationem illam interpretati sunt, vt supra tractando de immortalitate Adami cap. 14. possumus. Præterea si materiam illius præcepti spectemus, quauis secundum se non grauis esse videatur, nihilominus vt substat diuino præcepto, & voluntati per quā abstinentia illa imposita fuit, quasi peculiare tributum in signum subiectionis, & obedientie, materia erat grauisima, & ad obligationem præcepti sub mortali culpa sufficientissima. Vnde Aug. 14. de Ciuit. c. 12. inquit, *Non ideo debet aliquis existimare leue, aut paruum fuisse illud commissum, quia in eis factum est, non mala quidem, neq; mortalia, sed quia prohibita est, nam obedientia commendata est in præceptis.*

qua virtus in creatura rationali, mater quodammodo est omnium custodit, virtutum. Additque inferius, legem illam eo grauius obligasse, quo in illo statu facilius impleri poterat, quod in c. 15. latius persequitur.

Interrogabit verò aliquis, an praeceptum illud obligauerit tantum ex virtute obedientiae, vel etiam ex alia specialiori virtute morali, ad quam materia illius praecepti pertineret. Nam August. & D. Th. alij Patres indicant vnicam rationem illius obligationis fuisse obedientiam, vt allegatum est. In contrarium verò est, quia leges positivae, etiam humane constituunt medium in materiis virtutum, & consequenter faciunt, vt specifica obligatio praecepti ad illam virtutem pertineat, quae in tali materia versatur. Ergo à fortiori idem dicendum est de praecepto à Deo imposito. Scilicet. praecepta ceremonialia lata à Deo in lege veteri non obligabant tantum ex virtute obedientiae, sed etiam ex virtute religionis. Ergo similiter hoc praeceptum Adæ impositum: propter obligationem generalem obedientiae, habuit specialem vim obligandi sub ratione alicuius virtutis morali particularis. Duplex autem ratio virtutis in illa materia considerari potest. Vna est iustitia, contra quam peccat, qui rem alienam contrectat, vel consumit, inuito domino. Deus autem ligni vitæ, & fructus eius erat supremus Dominus, & prohibuit eum eius: ergo ex vi talis praecepti contra iustitiam fuit, de illo ligno comedere, domino eius inuito. Deinde facta illa prohibitionem abstinentia ab illo cibo cepit esse necessaria ad seruandum medium in virtute temperantiae, & è contrario comedere ex illo fructu fuit peccatum gula: ergo obligatio propria illius praecepti non fuit solius obedientiae, sed etiam vel immediatius iustitiae, vel temperantiae.

Respondeo satis probabile hoc esse, & maxime de obligatione temperantiae, ad quam propriissime spectat moderatio, seu abstinentia in vfu ciborum. Neq. Aug. seu D. Th. huiusmodi specialem obligationem negare voluerunt, sed solum explicarunt, illam non esse naturalem, seu fundatam in conditione illius ligni, vel in qualitate fructus eius, sed in mera Dei voluntate. Vnde cum dicunt obligationem illam solius obedientiae fuisse, naturalem obligationem excludunt, non verò aliarum virtutum obligationem, quae positiua sit, & in obedientia suo modo fundetur, quia exclusiua dictio concomitantia non excludit. Addere etiam possumus, obligationem illius praecepti vt grauem, vel tantum, vel praecipuè, ac proximè ex ratione obedientiae ortam esse. Nam si transgressio illa praecipue sub ratione gulae, aut furci consideretur, videri potest esse de materia leui: considerando autem prohibitionem illam vt factam praecipue intuitu diuinae obedientiae, & recognitionis eius imperij, & propriae subiectionis, inde habuit praeceptum illud vim obligandi grauisimè, quia materia illa sub illo respectu grauisima est.

Vnde obiter expediri potest alia interrogatio, quae hic fieri potest, scilicet. an transgressio illius praecepti potuerit esse culpa venialis ex leuitate materiae. Nam ex indeliberatione certum est, in illo statu non fuisse locum huiusmodi culpa, quia status ille ab omni surreptione immunis erat. Imò iuxta nostram sententiam supra traditam nullum genus peccati venialis ibi esse poterat, ac propterea multo minus potuerit Adam, vel Eva in transgressione illius praecepti venialiter peccare. Nihilominus tamen vel supponendo opinionem Scoti, quod in eo statu poterat esse peccata cum plena deliberatione, vel ex hypothesi, quod primi homines tali privilegio carerent, locum habet interrogatio facta, scilicet, an commissio deliberata contra prohibitionem illam posset esse tantum culpa venialis ex leuitate materiae, sicut esse potest in

Statu de opere sex dierum.

violacione ieiunij, vel in furto leui. Videretur enim esse eadem ratio, nam si in alijs praeceptis positius id contingere potest, cur non in illo?

Nihilominus dico, transgressionem illam, etiam ex hoc capite non potuisse leuem, seu venialem esse. Quod in primis videtur satis probari ab effectu, quia comestio Adæ in materia satis parua fuisse videtur. Vnde Scriptura ad explicandam transgressionem grauem tam viri, quam foeminae solum dixit, Tuli de fructu eius. & comedit. deduxit viro suo, & comedit, indicans quancumq. comestione ad grauem transgressionem sufficere. Ratio igitur sumenda ex dictis est, quia considerata praecipua ratione, cuius intuitu prohibitio illa facta est, in quacunque comestione, quantuncumq. in parua materia sit, integra inuenitur, & ideo sub illo respectu grauem semper iniuriam contra diuinam obedientiam, eiusque recognitionem continet.

Intelligendum tamen hoc est, quado actus prohibitus circa talem materiam esset completus, sub ea ratione, sub qua prohibitus fuerat, nimirum sub ratione comestionis, iuxta verbum Dei dicentis: De ligno scientiae boni & mali ne comedas. Vnde licet aliquis aspectus vel tactus aliquo modo inordinatus fieret circa fructum illius arboris, illud non esset peccatum mortale, saltem ex vi actionis exterioris, quantum esse posset ex intentione operantis. Neq. obstat verba Euae respondentis serpenti, Praecipit nobis Deus, ne comederemus, & ne tangeremus illud, Gen. 3. Nam, vt in superioribus diximus cum probabiliori expositione verbum illud, ne tangeremus, per exaggerationem additum est, vel ab Adamo, quado praeceptum Dei Euae declarauit, vt eam cautorem ad seruandum Dei praeceptum redderet (vt ex alijs refert, & probare videtur Amb. lib. de Paradiso, c. 12.) vel, vt alij volunt, ab ipsa Eua additum est, ad rigorem praecepti exaggerandum. Igitur tactus, vel aspectus cibi prohibiti de se non esset peccatum mortale: imò si bona intentione fieret, nullum esset peccatum, quia non erat prohibitum, nec per se malum, sed indifferens. Et ideo si absq. fine honesto fieret, ad summum esset veniale peccatum, vel actus otiosus. Hoc autem genus venialis peccati in statu innocentiae esse non posset, vt sup. diximus. De masticatione autem cibi sine traiectione illius ad stomachum, & sine intentione deglutendi cibum, dubitari potest, an esset peccaminosa, & in quo gradu. Qui n. putant, masticationem non esse intrinsecam comestioni, sed prauiam ad illam, consequenter dicere possent, non esse prohibitam ex vi verbi ne comedas, & consequenter ex obiecto nullum esse peccatum. Mihi tamen probabilius est, fore talem actionem peccaminosam, supposita tali prohibitionem. Nam licet sola masticatio cibi non sit comestio, nec semper sit ad illam necessaria, quia potest interdum cibus deuorato comedi, sine diuisione, vel attritione ipsius: nihilominus quando fit, est quaedam inchoatio manducationis, & ideo aliquale fuisse peccatum. Non tamen consummatum, & perfectum, ac subinde neq. mortale, si non transmitteretur in stomachum, nec ea intentione masticaretur, quia iuxta communem sensum, & doctrinam de ratione comestionis est traiectio cibi in stomachum, per illud autem praeceptum sola comestio prohibita est, vt ex verbis eius constat.

Circa quartum de personis, quibus impositum est illud praeceptum comune, dubium est, an praeceptum illud fuerit impositum soli Adæ, vel Adæ soli Adæ, & Euae simul, nam hoc secundum docuit Rupert. lib. 2. in Gen. c. 32. & sequentibus. Vbi Caiet. & probabile putat Perer. lib. 6. in Gen. post q. 6. quia Eva ipsa dixit, Praecipit nobis Deus, &c. Alij vero primum magis probant, vt Amb. lib. de Parad. c. 12. & Aug. 8. Gen. ad litteram, c. 17. & Chrysost. homil. 10. in Gen. & Anast. Synaita lib. 9. Exaem. circa principium.

Circa 4. an praeceptum illud fuerit impositum soli Adæ, vel Adæ soli Adæ, & Euae simul, nam hoc secundum docuit Rupert. lib. 2. in Gen. c. 32. & sequentibus. Vbi Caiet. & probabile putat Perer. lib. 6. in Gen. post q. 6. quia Eva ipsa dixit, Praecipit nobis Deus, &c. Alij vero primum magis probant, vt Amb. lib. de Parad. c. 12. & Aug. 8. Gen. ad litteram, c. 17. & Chrysost. homil. 10. in Gen. & Anast. Synaita lib. 9. Exaem. circa principium.

14. Responso ne vera.

15. Intelligitur tam de comestione.

Quid de masticatione sola quidam sentiant.

Probabilior responsio.

16. Circa 4. an praeceptum illud fuerit impositum soli Adæ, vel Adæ soli Adæ, & Euae simul, nam hoc secundum docuit Rupert. lib. 2. in Gen. c. 32. & sequentibus. Vbi Caiet. & probabile putat Perer. lib. 6. in Gen. post q. 6. quia Eva ipsa dixit, Praecipit nobis Deus, &c. Alij vero primum magis probant, vt Amb. lib. de Parad. c. 12. & Aug. 8. Gen. ad litteram, c. 17. & Chrysost. homil. 10. in Gen. & Anast. Synaita lib. 9. Exaem. circa principium.

Quae

Chrysost. &
Anastasi. sen-
tentia magis
probatur.

Datum fuit
seculi inte-
riori reuola-
tione putat
Istella, qui
non probatur.

17
Datum ite
fuit etiam
pro posteris si
status illud
raret.
Id ostenditur
2.

Ostenditur 2.

Perer. de hoc
dubians re-
ijcitur.

18
An præceptum
illud incluse-
rit pactum
Dei cum A-
damo.
Resolvitur
dubium pro-
ut lex ad A-
damum ut
priuatam
personam
spectabat.

Quæ sententia in superioribus nobis placuit. Itaque dicendum est præceptum illud immediate soli Adamo fuisse à Deo ipso pronuntiatum, vel corporali, ac sensibili vocis specie, vel sola intellectuali reuelatione, utrumque enim modum ut possibilem proponit Aug. dict. hb. 8. c. vlt. & neutrum definite eligit: Ystella vero Gen. 2. per internam solam reuelationem putat latum esse præceptum, quod non video, quia efficaci ratione ostendere possit. Neque Rupert. quem ipse allegat, id affirmat, incerta verò res est, & ad vim præcepti parum refert. Nihilominus tamen non solum pro viro, sed etiam pro muliere præceptum datum est. In quo omnes conueniunt, & hoc conuincitur, tum ex præuaricatione Eue, tum ex verbis eiusdem dicentis, *Præcepit nobis Deus*, nam illis obligata se professæ est eodem præcepto, non ut humano, seu à marito imposito, sed ut diuino, licet per maritum sibi promulgato.

Ex quo ulterius intelligimus, præceptum illud impositum esse primis parētib; non ut personæ tantum, id est, ad solas ipsorum personas obligandum, sed ut legem perpetuam, & generalem, quæ obligatura erat omnes filios Adæ in statu innocentie nascituros si perseverasset. Tum quia præceptum illud, quamuis soli Adæ fuerit immediate reuelatum, comprehendit Eam: ergo signum est, illud non fuisse soli personæ Adæ impositum, nec tantum intuitu eius, sed pro hominibus degentibus in Paradiso, & intuitu illius status latum fuisse. Nam hac ratione comprehenditur Eam. Tum etiam, quia simul dixit Deus Adæ, *Ex omni ligno Paradisi comedas, & de ligno scientie boni, & mali ne comedas*: sed prior licentia, vel, ut multi volunt, præceptum perpetuum fuit, & posterius Adæ illo uti possent, vel etiam deberent, si status innocentie durasset: ergo etiam secundum: nam eodem modo, & tenore pronuntiatum est. Quapropter non video, cur Pererius lib. 4. in Genes. q. 2. de hoc præcepto dixerit, incertum esse, & inexplicabile, an si status innocentie permanisset, posterius Adæ illa lege obligandi essent. Cum enim in tali obligatione nulla sit difficultas, & ex tenore verborum lex illa quoad partem perpetuam sit, non video rationem dubitandi de illa obligatione. Præsertim, quia illud, ut dixi, non fuit præceptum personæ: fuit ergo lex data humanæ naturæ: de ratione autem legis est perpetuitas. Item ratio legis, nimirum protestatio diuinæ subiectionis, & obedientie perpetua erat, & non minus filiis, quam parentibus conueniens. Atque hoc magis ex sequenti puncto explicabitur.

Quinto ergo loco explicandum proposuimus, an lex illa peculiare pactum inter Deum, & humanum genus incluserit. Ut autem dubium intelligatur, oportet aduertere, Adamum duobus modis considerari posse, vno modo ut particularem personam, alio modo ut caput totius humani generis, prout in eo virtute continebatur, unde duobus modis potuit illa lege obligari, scilicet vel per se tantum, vel etiam pro tota posteritate. De priori ergo obligatione non est dubium, quia in ipsis verbis Dei satis explicata est, ut optime Athanas. lib. de Incarn. Verbi, circa princip. in tomo 1. per modum pacti inter Deum, & primos homines illam obligationem declarat, dicens: *Introduxit eos in suum Paradisum, edicendumque præscripsit, ut si gratiam illam conseruarent, probig. permanent. fruere in Paradiso hilarissima vita. præter id, quod ipsis in celo immortaliter destinatum erat. si autem præuaricationem facerent, cognoscerent se mortuos, & cetera.* Veruntamen quoad hanc partem præter ipsam legem non fuit necessarium speciale pactum, quia ipsa lex semel posita ex natura sua illam obligationem induxit in personam, circa quam lata est, nec requirebat consensum Adæ, ut illum obligaret. Unde addita comminatione, In

quacumq; die comedis, &c. per illam satis explicatur beneficium immortalitatis, (sub quo alix prærogatiuæ iustitiæ originalis comprehenduntur) sub illa conditione seruandi prædictam legem, primis hominibus datum esse quoad conseruationem, seu perpetuitatem suam. Et ideo lex illa per modum pacti explicatur, & pactum vocatur, non quia fuerit formale pactum, cuius obligatio vtriusque partis consensum prærequirit, sed quia ex efficacia diuinæ voluntatis factum est, ut & Deus ipse talem legem ferendo suo modo ad seruandum promissum obligatus manserit, & homo etiam ad conditionem acceptandam, legemque obseruandam obligatus fuerit, & poenæ obnoxius, si legem transgrederetur. Atque hoc modo lex illa ex natura sua & sine nouo pacto etiam personam Eue obligauit, nam est eadem ratio. Et similiter obligaretur filios, seu posteros Adæ in proprijs personis, si daretur Adamo non peccante in statu innocentie nascerentur: nam quicumque illorum illam legem transgrederetur, in persona sua incurreret comminationem illam, *In quacumq; die*, &c. (nam ut diximus in præcedenti puncto) illa lex ita lata est, ut in omni tempore duratura, & ad omnes personas futuras in illo statu si duraret, locutura esset.

Nihilominus difficultas superest de alio modo obligandi Adam per illam legem non solum ut eam persona particularis, sed etiam ut caput totius humani generis, & consequenter obligando posteros eius, non solum ut futuros in proprijs personis, & quia si fuissent filios, siue vnumquemque suo tempore, sed etiam eos omnes, ut in Adamo contentos simul cum ipso obligando. Nam hoc genus obligationis in lege illa omnes catholici agnoscunt ex illo Pauli ad Rom. 5. *Omnes in Adam peccauerunt.* Nam si omnes peccauerunt in Adam, omnes egerunt contra præceptum: ergo omnes obligati præceptum, quia nemo peccat contra præceptum, quo non obligatur, ac proinde cum eadem proportionem debuerunt omnes posteri Adæ in suo parente obligari, quia in illo peccauerunt. De hac ergo obligatione merito dubitatur, quomodo ex illo præcepto oriri poterit, an scilicet ex vi præcepti, vel ex peculiari pacto Dei.

De qua re duæ sunt sententiæ. Prima simpliciter negat peculiare pactum, sed ex vi solius præcepti obligationem illam Adamo, & toti eius posteritati in ipso fuisse impositam. Ita tenet Soto lib. 1. de Natur. & Grat. cap. 10. cum quo sentire videtur Vasq. 1. 2. disp. 133. c. 1. quamuis nomine pacti interdum utatur. Fundamentum Soti est, quia tale pactum videtur fabulosum cum nulla auctoritate nitatur, neque vlla sit necessitas talis pacti. Primum probatur, quia Genes. 3. solum fit mentio præcepti prohibentis esum ligni vitæ, & comminationis poenæ, in quibus nullum pactum includitur. Neque Soterius etiam necessarium fuit, (ut in altera parte sumptimus) quia ad præcepti obligationem non erat necessarius Adæ consensus, ut supra dixi, quod non minus verum est quoad obligationem totius naturæ in Adamo, quam quoad omnem singularem personarum in seipsis. Et similiter ad incurrendum reatum poenæ voluntas Dei comminantis illam, etiam si consensus totius naturæ per voluntatem Adæ non præcesserit, satis erat: ergo nullo titulo necessarium fuit tale pactum.

Secunda opinio est, obligationem illam peculiari pacto inter Deum, & genus humanum promissa fuisse. Hanc docuit Catherin. opusc. de peccat. origin. c. 8. & eam defendit latè Salmeron super ad Rom. 5. disp. 45. in fin. ubi refert eundem Soto super epistolam ad Rom. hoc pactum agnouisse. Et in eius probatione adducit illud Eccles. 15. *Deus ab initio constituit hominem, &c. adducit mandata, & præcepta sua, si volueris mandata seruare, conseruabunt te, & impetruum*

idem placitum facere. Quod verbum ultimum ita exponit. Si quod sponte placuit promittere, pactendo seruaueris. Addit etiam illud Eccles. 17. Testamentum æternum constituit cum illis, quia nomine testamenti pactum significatur, iuxta usum Scripturæ, & proprietatem vocis Hebraicæ *berith*. Tertio adducit illud Gen. 17. Masculus, cuius praputij caro circumcisa non fuerit, delebitur, &c. quia pactum in uim irritum fecit, quod de pacto cum Adam inito exponit August. lib. 2. de nuptijs, cap. 11. & alibi sæpe. Quarto de eodem pacto exponit illud Osee 6. Ipsi autem sicut Adam prauaricati sunt pactum meum, ibi prauaricati sunt in me. Et adducit ibi Hieronymum. Denique adducit rationes, quas statim expendimus.

Veruntamen utraque sententia in aliquo sensu vera est, & si in eodem sensu altera contradicat, non est admittenda. Quod, ut explicem, dico primo, ad prædictam vim obligandi Adamum per tale præceptum, & in eo totam naturam, tanquã in capite, cuius voluntas totius posteritatis arbitrium moraliter reputaretur, necessaria fuit institutio ex peculiari Dei voluntate, neque ex vi solius legis præcisè spectatæ communicati hominum imponi potuisset. Hanc assertionem non negaret Soto, ut existimo, nam expresse requirit Dei voluntatem. Et illam recte declarat Vasq. 1.2. disp. 132. cap. 9. Et probatur primo, quia ex natura rei lex data parentibus, etiam si deur ut vera lex, & perpetua duratura, non obligat vlllo modo filios, donec generentur, & capaces sint præcepti, ut patet in omnibus alijs legibus diuinis, & humanis, hac excepta: ergo ut hæc lex talem vim haberet, necessaria fuit peculiaris institutio, & voluntas Dei. Et declaratur hoc amplius in hac eadem lege. Nam si Adam non comedisset de ligno scientiæ, & consequenter status innocentie perseverasset, & postea Cain filius Adæ de illo fructu comedisset, Enoch filius eius nullo modo in eo peccaret, nec propterea iustitia priuaretur: ergo signum est, illam legem ex vi sua non obligasse filios in parentibus, sed tantum in suis personis, & temporibus suis: ergo quod lex ita alter ligauerit posteros in Adamo, non fuit ex sola legis natura, sed ex peculiari voluntate, & institutione Dei.

Tertio idem declaratur ex illa comminatione, in qua dicitur *duo comederis morte morieris*. Quæ non de sola persona Adæ, sed etiam de eius posteris intelligenda est, nam Adam non sibi soli, sed etiam posteris gratiam, iustitiam, & immortalitatem perdidit, ut Concilium Araus. 11. c. 2. & Conc. Trid. sess. 7. can. 2. docuerunt. Vnde è contrario necessarium fuit, ut Adam eandem iustitiam, & immortalitatem non pro se tantum, sed etiam pro sua posteritate, saltem sub ea conditione, si legem non prauaricaretur, acceperit, ut recte docent Aug. suprà & Anselm in lib. de Conceptu virginali, & postea dicemus. At vero ad hunc modum comminationis, vel donationis, aut promissionis necessaria fuit peculiaris voluntas, & ordinatio Dei, nam ex solæ rei naturæ esse non poterat: ergo modus ille obligandi talis præcepti, ex peculiari Dei voluntate, & positiua institutione, ut sic dicam, ortum habuit. Et huc tendunt, idque tantum suadent rationes Salmeronis, videlicet, quia ex hac institutione oritur, quod Adam tali peccato nobis nocuerit, & non alio, & quod eius peccatum nostrum fuerit: non vero eius penitentia, & similes. Quocirca si nomine pacti hæc sola Dei institutio, & ordinatio significetur, negari non potest, quin ille modus obligationis fuerit ex peculiari pacto Dei, id est, ex peculiari Dei voluntate vltra totam naturalem legem, & vltra ordinarium, & quasi conaturalem modum obligandi legum posituarum. Nec ille usus nominis pacti alienus est à modo loquendi Scripturæ, ut testimonia allegata

Scripturæ probant, & similia frequentia sunt.

Secundo dico ad prædictum modum obligationis non fuisse necessarium consensum Adæ etiam ut capitis continētis in virtute totam posteritatem. Vnde si nomine pacti in rigore, & proprietate significetur illud vinculum, quod ex formali consensu duorum oritur, ac pendet, non intercessit tale pactum, nec ad prædictam obligationem necessarium fuit. In hoc sensu loquitur prior sententia, & in eodem eius ratione sufficienter probatur. Quia voluntas Dei per se est sufficiens ad inducendam omnem obligationem possibilem sine consensu eius, cui eam imponere vult. Vnde sicut potuit illo præcepto obligare omnes homines præsentis, & futuros non postulando ab eis consensum, sed exigendo, ita etiam potuit totam naturam in Adamo obligare, non expectando consensum, seu voluntariam acceptationem, etiam per voluntatem Adæ, sed exigendo, seu absolute, & efficaciter obligationem imponendo. Neque hoc Salmeron negare ausus est: respondet enim, *Non quid possit Deus sed quid egerit videndum est quod solus est per pacta seipsum nobis dimittente*. Et adducit exempla de pacto inito cum Noe de non amplius mittendo diluuium, & cum Abraham de circumcissione, & de danda terra promissionis, &c.

Veruntamen quæ dicuntur pacta Dei, considerari possunt, vel ut Deum ipsum obligant, vel ut obligationem homini imponunt. Et ex utraque parte potest esse vel absoluta, vel conditionata obligatio. Quando ergo est conditionata, Deus aliquo modo se accommodat, & expectat hominis consensum, vel voluntariam operationem; non vero quando obligatio est absoluta, ut fuit in illo præcepto. Declaro singula exemplis à Salmeron adductis. Nam pactum illud de non iterando diluuium Genes. 9. absolutum fuit per simplicem Dei promissionem, & ideo non fuit necessarius hominum consensus, ut DEVS verbo suo aliquo modo obligaretur, ut ex contextu, & ex omnium sententia constat. At vero pactum promissionis terræ sanctæ potuit esse conditionatum, sicut illud, quo Deus solet promittere penitentibus remissionem, & bene meritis premium, conditionatum est, & conditio pendet ex libero hominis consensu, & ideo ex hac parte, ut DEVS absolute obligetur ad faciendum quod sic promittit, voluntatem expectat. Quamuis etiam in hoc ipso genere paciscendi prima constitutio ipsius pacti, & conditionata obligatio omnino ex sola DEI voluntate provenit, nullo expectato hominis consensu. Quoad hæc ergo, & similia pacta non habet locum dicta responsio, neque exempla illorum ad rem præsentem faciunt, quia pactum obligans Adam non fuit conditionatum, sed absolutum, ut patet.

At vero pactum Dei cum Abraham de circumcissione directè obligauit Abraham, & posteritatem eius, induxitque absolutam obligationem, nullo expectato consensu Abraham, vel posterorum. Quia absolutis verbis sine vlla conditione impositum est, scilicet, *Tu Abraham custodies pactum meum, & semen tuum post te*. Et iterum, *Hoc est pactum meum quod obseruabitis*, &c. & sæpius vsque ad illud, *Masculi, cuius praputij caro*, &c. Illud verò pactum respectu hominum fuit absoluta lex circumcissionis obligas Abraham, & filios eius, nullo eorum consensu expectato. Et ita multi Patres exponunt verba illa Gen. 17. *Quia pactum meum irritum feci* de solo præcepto circumcissionis, quos latè retuli in 3. tom. 3. p. disp. 5. sect. 1. Quocirca illud exemplum potius contrarium in præsentem probat, nimirum pactum à Deo initum cum Adam non postulare illius consensum.

24
Propositio.

Quæritur
probat.

25
Pacta &
obligationes
inter Deum
& homines
enunciatur.

De pacto
promissionis
terra sanctæ

26
De pacto
Abraham de
circumcissione.

Prædictum
pactum
circumcissionis
contra Salmeronem
pro nobis
facit.

sentum, quia fuit absolutum præceptum, tali voluntate Dei, & modo positum, ut Adamum, & in ipso omnes posteros obligaret non expectato eius consensu. Quin potius vix inuenietur proprium pactum Dei obligans hominem, quod ad talē obligationem inducendam hominis consensum requiratur. Posset tamen cogitari, si Deus aliquod offerret homini sub tali conditione, ut si illud acceptaret, ad aliquid aliud obligatus maneret, nam tunc obligatio hominis ex priori eius acceptatione penderet, sed huiusmodi pacti diuini nullū prout exemplum occurrit. Neque potest vllō modo ad pactum cum Adamo accommodari. Quia licet Deus illum præueniret, dando illi iustitiam pro ipso, & transfundendam in posteris, tamen respectu illius donatio iustitiæ quoad primam in infusionem absolutam fuit, quoad conseruationem vero, & transfusionem inclusit conditionem seruandi mandatum: nihilominus tamen obligatio mandati absolute fuit homini imposita, non expectato eius consensu. Et ideo non solum spectando quid Deus facere possit, sed etiam quid facere soleat, quid ve in hoc negotio egerit, tale fuit illud pactum cum Adamo, ut ad illius obligationem consensu Adæ opus non fuerit.

27.
Obiectio contra proxima tradita.

Dices: ergo non cognouit Adam virtutem pacti in præcepto diuino inclusi, quia talis cognitio non erat illi necessaria, nisi ut suum consensum præstare posset: si ergo consensus eius non postulabatur, non est cur talis præcepti conditio illi reuelaretur. Consequens autem non videtur admittendum, quia aliàs peccatum Adæ non fuisset grauius ex ea circumstantia, quod per illud totum genus humanum corripitur, cuius oppositum communiter sentiunt Theologi tractando de peccato originali, & necessitate Incarnationis Christi ad illius remedium explicando. Respondeo in primis, negando sequentiam, quia in rigore formalis non est, nec ratione materiæ necessaria. Nam cognitio prior est, quam voluntarius consensus, & ideo ex negatione posterioris non recte inferitur prioris negatio. Et deinde ratio adequata, propter quam potuit reuelari Adæ circumstantia illius præcepti, non recte sumitur ex solo voluntario consensu, nam ob alias causas potuit esse conuenientissima, ut iam dicam. Deinde in propositione illata aliqua distinctio necessaria est. Nam inquiri potest, an illud consequens verum sit, id est, an cognouerit Adam se accepisse illud præceptum pro se, & pro tota posteritate sua in ipso tanquam in capite contenta, & an hæc cognitio Adæ fuerit necessaria ad prædictam legem cum illo particulari modo obligandi simul totā posteritatem in ipso, ut explicauimus. Videri enim potest necessaria, quia præceptum non obligat, nisi intimetur, & cognoscatur, nec violatio eius ad culpam imputatur, si omnino ignoretur: ergo non potuit obligari tota natura illo præcepto in Adamo, neque violatio eius omnibus posteris imputari, nisi saltem in Adamo cognitio præcepti sub illa ratione præcederet. Vnde, cum Paulus doceat peccatum illud omnibus posteris imputari, concludi videtur cognitionem illam in Adamo præcessisse.

An nouerit Adam se accepisse præceptum etiam ut caput totius posteritatis, & talis notitia ad id fuerit necessaria.
Pars affirmatiua argumetur.

28.
1. Ambrosii pronuntiatio.

Veruntamen in hoc puncto duo verisimiliora videntur. Vnum est, ad prædictam obligationem totius naturæ in Adamo, & ut transgressio Adæ

toti naturæ imputetur, non fuisse simpliciter, & in rigore necessarium, ut Adam cognosceret suam dignitatē capitis (ut sic dicam) neque ut sciret, Deum statuisse, ut omnium posterorum gratia, & iustitia ex ipsius arbitrio ac voluntate penderet. Ita sentit Valq. dicta disp. 133. c. 1. & mihi semper placuit. Probatur, quia ut huiusmodi Adæ nascerentur in gratia, & iustitia ipso Adamo non peccante, decretum efficacius diuine voluntatis id statuentis sufficiebat, etiam si Adam talis decreti notitiam non haberet, ut videtur per se notum. Ergo etiam è contrario, ut Adam peccando, non solum sibi, sed etiam posteris iustitiam, & gratiam amitteret, sufficere poterat idem decretum Dei ita statuentis, etiam si Adæ fuisset ignotum. Nam oppositorum eadem est ratio. Sed tunc posteriori etiam peccarent in voluntate parentis, & propter illam fierent Deo iniusti, & inimici, per priuationem gratiæ, & iustitiæ, ergo comprehenderentur sub præcepto in primo parente, etiam si de hoc comprehensionis modo parens ipse fuisset ignarus. Et confirmatur: nam ad huiusmodi comprehensionem non est necessarium, quod fuerit voluntaria ipsi parenti, nam prius facta est per voluntatem diuinam, quam potuerit Adam illam velle: imò etiam si reuelanda esset, ante reuelationem præcederet, & ut iam facta reuelaretur: ergo talis reuelatio ad illum effectum, & quali pactum necessaria non fuit. Vnde soluitur facile ratio dubitandi in contrarium posita. Consequenter tamen concedendum est, quod si Adam non habuisset illam scientiam, non aggravaretur eius culpa ex damno filiorum, quia nocumentum non præuisum non augeat peccatum, quia non est voluntarium in illo autem casu ruina filiorum non fuisset ipsi Adamo voluntaria propter eandem ignorantiam. Quomodo autem tunc ruina filiorum ab eis contracta veram rationem culpæ haberet illis, in materia de peccato originali tractandum est.

Nunc verò addo secundò, probabilis videri, habuisse Adamum notitiam, & reuelationem illius pacti, seu decreti diuini, non propter consensum ab ipso Adamo exigendum, nec quia talis reuelatio ad prædictum modum obligationis esset necessaria, sed propter alias causas. Vna est, ut Adam magnitudinem beneficii à Deo sibi collati agnoscere, & æstimare posset, nam beneficii de se perpetuum, & pro tota posteritate collatum multo maius est, quam beneficium personale tantum, etiam si sub aliqua honesta, prudenti conditione conferatur. Secundò etiam oportuit eandem conditionem, sub qua beneficium fiebat, illi innotescere, ut ipse parens ad custodiendum depositum vigilantior, & cautior redderetur. Tertiò fuit etiam hoc valde conueniens, ut ipse Adam in propria persona, & voluntate grauius obligaretur ad illud præceptum seruandum, & ut transgressio præcepti, si fieret magis esset voluntaria, minusque excusabilis. Propter quæ opinor verba illa Dei, in quacunque die peccaueris, morietur, in eo sensu intellecta fuisse ab Adamo, in quo à Deo sunt dicta, ac proinde intellexisse Adamum, si peccaret, omnes posteros suos immortalitatem fuisse amitturos, & consequenter etiam gratiam, & innocentiam, quæ illis statum fundamentum erat.

)(